

Justitiedepartementet
Regeringskansliet

Svar på remiss ”Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71)”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås att ställa sig bakom synpunkterna i tjänsteutlåtande och remissvar daterat 2016-12-08 och lämna detta som svar till Justitiedepartementet som svar på remissen Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71).

Sammanfattning

2015 års vallagsutredning har haft till uppdrag att dels se över hur omval kan genomföras snabbare än i dag, dels att överväga hur skyddet för vallags-hemligheten kan förstärkas.

Snabbare omval

Utredningens utgångspunkt är att ett omval ska vara ett omval i egentlig mening så långt detta är möjligt. Det betyder att förutsättningarna ska vara så lika de som gällde vid det ordinarie valet. Röstlängdsbestämmelserna bör inte ändras och nya partier och kandidater ska inte kunna anmälas till ett omval.

Ett omval ska hållas så snart som möjligt och senast inom tre månader. Röstkortet ska vara väljarna tillhanda senast tio dagar före valdagen, men övriga tidsfrister bör inte ändras.

Handläggningen av överklaganden effektiviseras genom att dessa ges in direkt till valprovsnämnden.

Förstärkt skydd för valhemligheten

Rätten till fria och hemliga val följer bl a regeringsformen och internationella förpliktelser som Sverige har åtagit sig att följa.

Valsedlar ska enligt nuvarande ordning tillhandahållas genom att de läggs ut på lämplig plats i anslutning till röstmottagningsställe. Där förser väljaren sig med valsedlar för att sedan gå bakom en valskärm och lägga en valsedel i ett valkuvert. Utredningen har gjort bedömningen att kravet på att val ska vara fria och hemliga i stort är tillgodosett med nuvarande valsystem. Den kan dock förbättras.

Utredningen har övervägt lösningar som att platsen där valsedlarna läggs ut avgränsas med skärmar eller tillhandahålls i ett separat rum. Även möjligheten att väljaren själv skriver ut valsedeln bakom en valskärm har övervägts men dessa lösningar har bedömts vara för komplicerade, ineffektiva eller alltför kostsamma.

Utredningens förslag innebär att valsedlarna ska tillhandahållas genom att de placeras innanför valskärmarna. Den lösningen ställer krav på andra valskärmar än de som används idag, men innebär att väljaren får vara ifred vid själva valhandlingen och erbjuder ett mycket starkt skydd för valhemligheten.

Därutöver gör utredningen bedömningen att systemet kan förbättras ytterligare genom att valnämndernas kontroll över ordningen vid röstmottagningsställena stramas upp för att förhindra köbildning och oordning.

Bedömning

Utredningen som helhet och förslagen som lämnas i den är positiva utifrån utgångspunkten att snabba upp processen inför ett omval och att stärka skyddet för valhemligheten. Kommunstyrelsen föreslås ställa sig bakom förslagen med reservation för följande synpunkter;

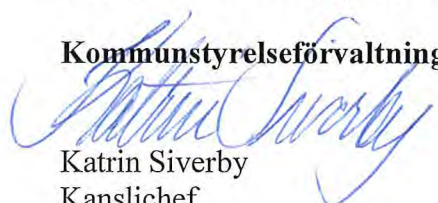
Förslaget att valsedlarna placeras bakom valskärmarna skulle innebära att kommunerna måste inskaffa nya valskärmar vilket skulle innebära en betydande kostnad. Dagens modeller kostar runt 1000 kr styck och framtidens modeller kommer behöva vara mer avancerade och man får räkna med en dyrare skärm. I Vänersborgs trettio valdistrikt så används runt 100 skärmar under valdagen. Om remissens uppskattade kostnad på ca 5 000 kr per skärm blir verklighet så innebär det en kostnad på 500 000 kr.

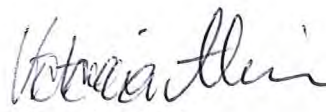
En del av röstmottagarnas uppgift är att upprätthålla ordningen i valsedelställen och se till att inget sabotage förekommer. Under de senaste valen har det förekommit att valsedlar för vissa partier har plockats bort eller på annat sätt förstörts och detta kommer bli svårare att kontrollera om valsedelställen placeras bakom skärmarna. Här ser vi en ökad kostnad för fler medarbetare för att upprätthålla ordningen då en röstmottagare måste tillskrivas uppgiften att kontrollera bakom samtliga skärmar mellan varje väljare för att säkerställa att inget sabotage skett istället för att ha uppsikt över ordningen i ett valsedelställe.

Den lösning som tidigare övervägts av utredningen, att platsen där valsedlarna läggs ut avskärmas med skärmar eller genom att vara i ett särskilt rum anser vi vara den mest effektiva. Speciellt om man kombinerar den med utredningens förslag att förstärka valnämndens kontroll över ordningen på röstmottagningsställena bl. a genom att låta röstmottagarna se till att väljaren i enskildhet får förse sig med valsedlar. Detta verkar vara enklare, billigare och lika effektivt för bevarandet av valhemligheten att genomföra.

Ett annat alternativ skulle vara att samtliga aktuella valsedlar kommer pakerade i ett kuvert som delas ut till väljaren som sedan använder önskade valsedlar vid röstningen. Därefter förseglas kuvertet med de valsedlar som inte använts och slängs i för ändamålet avsedda kärl. Det här alternativet innebär dock ett stort papperslöseri.

Kommunstyrelseförvaltningen

Katrin Siverby
Kanslichef

Victoria Almén
Utredningssekreterare